

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
Ministarstvo obrazovanja,
nauke, kulture i sporta

PROGRAM
za polaganje stručnih ispita
u bibliotečkoj djelatnosti u Tuzlanskom kantonu

Tuzla, juni 2004. godine

PROGRAM STRUČNOG ISPITÁ ZA ZVANJE BIBLIOTEKAR

PROGRAM OPĆEG DIJELA

1. OSNOVE DRŽAVNOG I PRAVNOG PORETKA BiH

- Ustav Bosne i Hercegovine,
- Ustav Federacije BiH,
- Ustav Tuzlanskog kantona.

1a. ZAKONSKA REGULATIVA IZ OBLASTI BIBLIOTEČKE DJELATNOSTI

Zakonodavstvo o kulturi sa posebnim osvrtom na Zakon o bibliotečkoj djelatnosti,
 Zakon o ustanovama,
 Zakonski i drugi propisi o radu,
 Podzakonski akti iz bibliotečke djelatnosti.

Literatura:

1. *Ustav Bosne i Hercegovine – članci 4. mirovnog sporazuma, Dayton, Ohidjo, USA, 1-21.11.1995. godine.*
2. *Djelatnost i sporazumi (brošura štampana u Tuzli uz pomoć USAID-a)*
3. *Ustav Federacije BiH (Službene novine FBiH, br 194, 1.3.97.)*
4. *Ustav Tuzlanskog kantona (Službene novine TK, broj: 797.13.99.) i (Službene novine TK, broj: 13.99. i 10.00.)*
5. *Uredba sa zakonskom snagom o ustanovama (Sl. list R BiH, broj: 6.92)*
6. *Zakon o radu (Službene novine FBiH, br. 43/99, 32/00 i 29/03) i (Službene novine TK, br. 16.00.)*
7. *Zakon o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u Federaciji BiH (Službene novine FBiH, broj 13.98)*
8. *Zakon o kulturi (Službene novine TK, br. 8.98.)*
9. *Zakon o bibliotečkoj djelatnosti (Službene novine TK, br. 6.00.)*
10. *Standardi i normativi za bibliotečku djelatnost, Sarajevo, Zavod za kulturu BiH, 1991.*
11. *Pravilnik o osnovima za osnivanje i početak rada biblioteke (Službene novine TK, br. 3.01.)*
12. *Pravilnik o tehničko-značajnim mjerama za čuvanje bibliotečke građe (Službene novine TK, br. 3.01.)*
13. *Pravilnik o stručnim zvanjima, uslovima i načinu sticanja stručnih zvanja u bibliotečkoj djelatnosti (Službene novine TK, br. 3.01.)*
14. *Priručnik za polaganje stručnog upravnog ispita, Izdavač Federalno ministarstvo pravde, Sarajevo, 1998. godine.*
15. *Priručnik za polaganje stručnog ispita službenika u organizima uprave sa SNS, Izdavač Ministarstvo pravosuđa TK, 1999. godine,*
16. *Amendmani na Ustav Tuzlanskog kantona (Sl. novine TK, br. 14.02.)*

PROGRAM POSERNOG DIJELA

2. HISTORIJA PISMA, KNJIGE I BIBLIOTEKA

Postanak i opći razvoj pisma. Klinasto pismo, egipatsko pismo, fonetska pisma: grčko i latinsko.
 Paleografske karakteristike pisma u BiH (bosančevica, latinica, ćirilica, arčibica, glagoljica, rasi).

Knjige

Glinene pločice, svitak, kodeks i drugi oblici knjiga u starom vijeku.
 Papirus i pergament.
 Papir. Njegova pojava na zapadu.
 Rukopisna knjiga, njen razvoj i oprema
 Rukopisna knjiga u BiH. Iluminirani rukopisi, Islamski rukopisi.
 Pojava štampe. Gutenberg. Širenje štampe u evropskim zemljama. Inkunabule i inkunabulistika.
 Razvoj štamparske tehnike u 19. stoljeću. Novi oblici knjige.
 Pojava prvih štamparija u BiH. Stara i nješka knjiga u BiH.

Časopisi i novine

Pojava prvih časopisa u svijetu. Prvi časopis u BiH. Najvažniji časopisi i novine u BiH u 19. i 20. stoljeću.
 Novi oblici časopisa-elektronski časopisi.

Biblioteke

Najznačajnije biblioteke u starom vijeku (Mezopotamija, Grčka, Rim, Egipat, Bizant).
 Biblioteke u srednjem vijeku (samostanske, erkovne, univerzitetske).
 Islamske biblioteke u Srednjem vijeku.
 Biblioteke u doba humanizma i renesanse.
 Biblioteke reformacije i baroka.
 Najznačajnije znanstvene biblioteke. Nacionalne biblioteke u Evropi.
 Javne biblioteke u Americi, Evropi i na drugim kontinentima.
 Pojava i razvoj biblioteke u BiH. Prve čitaonice u BiH.
 Razvoj biblioteke u drugim južnoevropskim zemljama.
 Poznate biblioteke u BiH.

Nacionalna i univerzitetska biblioteka BiH

Pojava multimedijjskih biblioteka (digitalne, virtualne biblioteke).

Literatura:

1. *Pisana riječ u Bosni i Hercegovini od najranijih vremena do 1918. Sarajevo, PRO "I eselin Macleka", 1982.*
2. *Stipčević, Aleksandar, Povijest knjige, Zagreb 1985.*
3. *Itanski, Vjekoslava, Ogladi iz povijesti bosanskohercegovačke knjige, Društvo bibliotekara BiH, Sarajevo 1987. (Sveska 1)*
4. *"Biblioteka" Bosna i Hercegovina. U: Enciklopedija Jugoslavije, Zagreb 1980., knj. 1 str. 654-656*
5. *Dahl, Sverid, Povijest knjige od antike do danas, Zagreb 1979.*
6. *Prastalo, Tarjuna, Periodične publikacije-časopisi, Nastanak u svijetu i Jugoslaviji. Bibliotekarstvo, DE BiH Sarajevo 1991.*
7. *Pačonić, Ljubinka, Biblioteke i bibliotekarstvo 1918-1945, Sarajevo 1986.*
8. *Pačonić, Ljubinka, Biblioteke i bibliotekarstvo 1945-1975, Sarajevo 1977.*
9. *Hadžiosmanović, Lamija, Biblioteke u BiH 1878-1918, Sarajevo, 1980.*
10. *Kračavac, Todor, Bosanskohercegovački listovi u XIX vijeku, Sarajevo 1978.*
11. *Menjija, Minka, Bosanski vjesnici, Sarajevo, FK-Kalena, 1976.*
12. *Pijanić, Dorde, Štampanje u BiH (1829-1951) Sarajevo, Srpski list 1952*
13. *Kračavac, Todor, Štampanje u Bosni za turskog vremena 1527-1878, Sarajevo, Posolica, II : (1997) str. 7-27*
14. *Posolica: Časopis Njemačke i univerzitetske biblioteke i Biblioteka i Bibliotekari u Bosni i Hercegovini u doba Austro-Ugarske. Sarajevo, NUR BiH, god. 2, broj 2 (1997) (tematski broj posvećen historiji štamparstva u BiH.*
15. *Mučević, M., Tradicija M. Gazi-Hasrovo-begova biblioteka u Sarajevu, Sarajevo, GHR, 1982*
16. *Adamović, Fadil, Bosanskohercegovačka štampa (1918-1941), Sarajevo, Njemačka unija protiv armije i novinarstva BiH, tet.-1, 1993.*

17. *World Encyclopedia of Library and Information Services, third edition. Chicago: American Library Assoc., 1993.*

18. *Adonović, Fadil. Prve novine i prvi novinari u BiH, Sarajevo, Nezavisna unija profesionalnih novinara BiH, 1997.*

19. *Bibliotekarstvo: Časopis Društva bibliotekara BiH, Sarajevo 1960.*

20. *Anali Gazi Husrev Begeve biblioteke, Sarajevo, 1972.*

21. *Nova et vetera, Sarajevo 1951.*

22. *Pursons, Edward A. The Alexandrian Library. Amsterdam, etc. The Elsevier Press, 1952.*

23. *Kulundžić, Zvonimir. Knjiga o knjizi: Historija pisama, Zagreb NIP, 1957. I Tom*

24. *Jackson Holbrooks. The Anatomy of Librarianship. N. York, Avonell Books, 1981.*

3. BIBLIOTEČKO POSLOVANJE I ORGANIZACIJA BIBLIOTEKA

Biblioteke i bibliotekarstvo općenito. Uloga biblioteke u društvu. Pojam, funkcija i zadaci. Bibliotekarstvo i sredne djelatnosti. Bibliotekarstvo i znanost.

Vrste biblioteke prema **važnim zakonskim propisima**. UNESCO-ova podjela.

Povezivanje biblioteke u mreže i sisteme. Matične biblioteke i njihove nadležnosti. Položaj samostalnih biblioteke i biblioteke u sastavu u BiH. Oblici saradnje među bibliotekama na nacionalnoj i internacionalnoj razini.

Međunarodne organizacije (IFLA, FID, UNESCO, ISBN, ISSN, IATUL) i Stručna biblioteka literature i vodeći časopisi.

Tipovi biblioteke: Nacionalna i univerzitetska biblioteka BiH u Sarajevu.

Funkcije i zadaci Nacionalne biblioteke kao centralne institucije u državi sa posebnim osvrtnom na njenu dvojni funkciju.

Narodne (javne) biblioteke, funkcije i zadaci. Uloga ogranka i pokretnih jedinica u mreži.

Školske biblioteke i njihova uloga u odgojno obrazovnom procesu. Univerzitetske biblioteke. Fakultetske biblioteke. Njihova uloga i značaj u nastavnim i znanstvenom radu.

Specijalne biblioteke. Vrsta njihovog djelovanja u različitim institucijama.

Biblioteka grada. Formalni kriteriji za razvrstavanje grade. Vrste publikacija: konvencionalne i nekonvencionalne vrste dokumenata, s obzirom na sadržaj, formu, namjenu i režim rukovanja: unikat, duplikat, arhivski primjerak, fond za razmjenu, posebne biblioteke u biblioteci i sl.

Izgradnja fondova. Korisnici i njegove potrebe. Nabavna politika i njeno provođenje prema vrstama biblioteke. Selekcija. Načela selekcije s obzirom na tip biblioteke. Postupci nabavke. Radna pomagala (kartoteka deziderata, kartoteka narudžbi, kartoteka priručnika).

Način nabavke (kupovina, poklon, razmjena, obavezni primjerak). Problematika legata, njihovo preuzimanje i tretman. Predakcesija i akcesija.

Evidencija grade. Sadržaj i inventarisanje. Funkcija knjige inventara u odnosu na biblioteku statistiku. Statistika obuhvata fondove, korisnike, korištenje biblioteke grade i usluge biblioteke. Evidencija knjiga. Evidencija periodičnih publikacija. Evidencija novina. Evidencija neknjižne grade i sitnog tiska. Specijalne zbirke.

Zavičajne zbirke. Pročišćavanje fondova i njihovo vrednovanje sa stajališta korištenja. Struktura fondova prema standardima. Revizija fondova i odgovarajući metodi.

Organizacija fonda. Načini smještaja grade (mehanički, grupni, stručni). Prednosti i nedostaci svakog od ovih načina smještaja

Smještaj prema vrsti grade. Uticaj smještaja na korištenje. Otvoreni pristup-prednost i nedostaci. Zaštita i uvez. Priprema za uvez grade. Vrsta uveza. Tehnika izdavanja. Uslovi za korištenje posebne vrste grade (rukopisi, rariteti, nekajizna grada i sl.)

Katalozi odnosa baze podataka. Vrste bibliotekskih kataloga i kriteriji za podjelu. Opći i specijalni. Njihove funkcije. Katalozi za osoblje i korisnike. Pomosne kartoteke. Baze podataka. Vrsta i struktura. Umrežavanje. Centralni katalozi, njihove funkcije i kriteriji za njihovo stvaranje. Značaj centralnih kataloga.

Bibliotечke zgrade i oprema. Planiranje bibliotечkih zgrada. Standardi za zgrade i opremu. Unutarnja organizacija i međusobna povezanost prostora. Prostorije i oprema prema vrsti biblioteke i vrsti korisnika. Jedinstvo prostora u biblioteci (fleksibilnost). Tehnički uređaji.

Korisnici i korištenje biblioteke. Istraživanje korisnika i korištenja fondova. Vrste korisnika. Uslovi korištenja pojedinih vrsta bibliotечke grade. Međubibliotечka pozajmica. Korištenje informacijskih pomagala za usluživanje korisnika. Evidencija korištenja grade. Grada koja je isključena iz posudbe. Uloga mikrofafske i reprografске tehnike u usluživanju korisnika. Statistika.

Informatizacija bibliotечkog poslovanja. Prednosti kompjutera u bibliotечkom poslovanju. Polazišta za odabiranje odgovarajuće programske podrške. Najnoviji bibliotечki informacijski sistemi (COBSS, CROLLST, PICA, LIBERO, AMIGO, ENDEVOUR, GEAC, HORIZON, PROCTITE, CDS/ISIS, ALEF).

NACIONALNA I UNIVERZITETSKA BIBLIOTEKA BIH

Nacionalna i univerzitetska biblioteka BiH i njene funkcije. Sistem obaveznog primjerka Bibliografija BiH - tekuća i retrospektivna, Bosniaca. Automatizacija poslovanja NUB BiH

Organizacija bibliotечkog poslovanja prema propisima iz oblasti bibliotечke djelatnosti. Povezivanje biblioteke u mrežu prema srodnosti poslova i vrsti grade BiH. NUB BiH i međunarodne bibliotечke mreže.

Organizacija matične službe u BiH. Uloga NUB BiH kao središte BIS BiH i kao centralne matične institucije. Općinske matične službe i njihovo međusobno povezivanje na nivou regije i u okviru čitave zemlje. NUB BiH kao centar za uzajamni katalog BiH (BIH KAT).

Literatura:

1. *Narodna biblioteka BiH (1945-1965), Sarajevo, NUB BiH, 1965.*

2. *Rachetović, Esad. Biblioteke i rad u njima: priručnik za rukovodioce narodnih biblioteka Sarajeva. Sijetnost, 1955.*

3. *Tudić, Karica. Rad u knjižnici, Opuzen, Benja 1994.*

4. *Urošević, Donat. J. Načela bibliotekarsva, Rijeka, Izdavački centar, Rijeka, 1990.*

5. *Jelenc, Srećko. Struktura i organizacija knjižničnih sistema. Zagreb, Filozofski fakultet, 1992. 31-61*

6. *Linč, Marilice et al. Univerzitetna dostupnost publikacija (UAD). Zagreb, Hrvatska bibliotekarska društvo, 1989.*

7. *Masie, Durila. Osnovni principi razvoja javnih biblioteka u svijetu – Radanje biblioteka. U: BIBLIOTEKARSTVO, Sarajevo, 1991, god. 36/1990, str. 7-10.*

8. *Greč, Ana et al. Dinamika nabavke izvora informacija u specijaliziranim i fakultetskim bibliotekama BiH za period 1980-1984. U: BIBLIOTEKARSTVO, Sarajevo, god. 31 (1985), str. 13-23.*

9. *Svojtovanje o završnim zbirkama u narodnim bibliotekama. Sarajevo, 20. novembar, 1987.*

10. *Bakaršić, Kemal. Katalog posređen za mašinsko čitanje i UNISIST. U: SARAJEVO, BIBLIOTEKARSTVO, god. 28 (1982).*

11. *Waller, Mirna, UNIMARC u teoriji i praksi. Rijeka, "Benja", 1996.*

12. *Standardi i normativni za bibliotečka djelatnost. Sarajevo, Zavod za kulturnu BH, 1991.*

13. *Blažević, Tufan: Knjižnice osnovne škole. Zagreb, NSB, 1993.*

14. *Biedfeldt, A., et al.: Libraries and copyright law. New York, London: Neal-Schuman publ., 1993.*

15. *The Virtual Library. Graz: Universitätsbibliothek, 1993.*

16. *Bakaršić, Kemal. Uvod u digitalne biblioteke. Sarajevo, Bibliotekarstvo, XII (1997/1998), str. 11-19.*

17. *HELANET UNPLUAGGED, CD-ROM, 1998.*

18. *Grubičić, Kosta. Enciklopedijski leksikon bibliotekarstva, Sarajevo, Zavod za izdavanje udžbenika, 1964.*

19. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

20. *Program "TELEMATICS FOR LIBRARIES" Evropske komisije.*

21. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

22. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

23. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

24. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

25. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

26. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

27. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

28. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

29. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

30. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

31. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

32. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

33. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

34. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

35. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

36. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

37. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

38. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

39. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

40. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

41. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

42. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

43. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

44. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

45. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

46. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

47. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

48. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

49. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

50. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

51. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

52. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

53. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

54. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

55. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

56. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

57. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

58. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

59. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

60. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

61. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

62. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

63. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

64. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

65. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

66. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

67. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

68. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

69. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

70. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

71. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

72. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

73. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

74. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

75. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

76. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

77. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

78. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

79. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

80. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

Katalogizacija u publikaciji – CIP: Značaj i namjena.

Literatura:

1. *Verona, Eva. Abecedni katalog u teoriji i praksi. Zagreb, HBD, 1971.*

2. *Verona, Eva. Priručnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga. Zagreb, HBD, 1986. Dio I: Otvorilice i redalice*

3. *Verona, Eva. Priručnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga. Zagreb, HBD, 1976. 1983. Dio 2: Katalogni opis*

4. *Katalogni pravilnik. Puvčka noćeda, 1961.*

5. *ISBD (M): Međunarodni standardi bibliografski opis za monografske publikacije. Zagreb, HBD, 1980.*

6. *ISBD (S): Međunarodni standardi bibliografski opis periodičnih publikacija i nizova publikacija. Zagreb, HBD, 1982.*

7. *ISBD (G): Opći međunarodni standardi bibliografski opis. Zagreb, HBD, 1979.*

8. *ISBD (SBA): Međunarodni standardi bibliografski opis neknjižne građe. Zagreb, HBD, 1982.*

9. *ISBD (CND): Međunarodni standardi bibliografski opis knjižne građe. Zagreb, HBD, 1982.*

10. *ISBD (A): Međunarodni standardi bibliografski opis starih omeđenih publikacija (antikvarnih). Prvi izdanje: hrvatskog prijevoda. Zagreb, Hrvatska bibliotekarska društvo, NSP, 1995.*

11. *Spremnice za primjenu ISBD-a za opis sastavnica. Zagreb, HBD, 1986.*

12. *UNIMARC zapis: Format za univerzalno strojno čitljiva katalogiziranja. Zagreb, HBD, 1986.*

13. *Waller, Mirna. UNIMARC u teoriji i praksi. Rijeka, "Benja", 1996.*

14. *Blažević, Dorica. Priručnik za skraćeni katalogni opis. Zagreb, Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1988.*

15. *Okrugli stol. Značenje CIP-a i ISBN-a za izdavaštvo i knjižničarstvo. Zagreb, 1994.*

16. *Horvat, Aleksandra. Knjižnični katalog i unarstvo. Rijeka, "Benja", 1995.*

17. *ISBD (PMD): Međunarodni bibliografski opis muzikala. Zagreb, HBD, 1992.*

18. *ISDB (CF): Međunarodni bibliografski opis za računarske datoteke. Zagreb, HBD, 1992.*

19. *ISBD (CP): Međunarodni bibliografski opis za članke i sastavne dijelove. Zagreb, HBD, 1992.*

20. *ROSNALCA: Časopis Nacionalne Univerzitetske biblioteke Kosice i Hercegovine: glasnik i odgovorni urednik Enes Kujundžić, Sarajevo, NUB BiH, god. 3, broj 3 (1998).*

21. *Loac, Peter, Johan et al. Guidelines for legislation for national library services Paris, UNESCO, 1997.*

22. *ISO standardi za bibliotekarstvo.*

5. STVARNI KATALOZI – STRUČNI I PREDMETNI

Stručni i predmetni katalozi. Bitna svojstva stvarnih kataloga u odnosu na abecedni katalog. Razvrstavanje i pronalazanje publikacija po elementima sadržaja. Elementi i obilježje sadržaja: struka, predmet, stanovite, namjena, oblik i svrha. Posjela publikacija prema vrsti radova znanstvene, stručne, obrazovne, književne, vjerske, političke i sl. Prednosti i mane ovih kataloga s obzirom na obradu građe, nabavu politiku i pitanja korisnika.

Stručni (sistematski) katalog. Pojam klasifikacije. Istorijat. Klasifikacija nauka. Odnos klasifikacije nauka i bibliotečke klasifikacije. Vrste bibliotečkih klasifikacija (Deaveyeva decimalna klasifikacija, Univerzalna decimalna klasifikacija, Klasifikacija Kongresne biblioteke, Sovjetska bibliotečko-bibliografska klasifikacija, Bibliografska klasifikacija I.H. Bliss, Ranglanathanova faceta klasifikacija i dr. Neke vrste klasifikacija koje se koriste u specijalnim bibliotekama NLM za medicinu, ODC – za šumarstvo. Svojevrsna ovih klasifikacija.

Univerzalna decimalna klasifikacija (UDK). Vrste izdanja. Izmjene i dopune. Glave i pomoćne tablice. Redoslijed glavnih skupina. Uređivanje stručnog kataloga. Redoslijed ishača i putnice, međasi. Primjena UDK za stručni smjesljaj knjiga na poljima.

Predmetni katalog. Pravilnici za izradu predmetnog kataloga. Predmetna odrednica. Četina i sastavni dijelovi i primjena znanja iz lingvistike, sermnike, sintakse i logike. Metodološka pravila

4. KATALOGIZACIJA I FORMALNI KATALOZI

Pojam kataloga. Nastanak, razvoj, značaj i funkcija kataloga. Vrste kataloga prema osnovnoj namjeni. Opseg kataloga i struktura. On-line katalog. Središnji katalozi za omeđene i serijske publikacije (CKM i CKP) u svijetu i kod nas. Nove mogućnosti korištenja kataloga / baza podataka pomoću nove računarske tehnologije.

Abecedni katalog (formalni, imenski). Razvoj abecednog kataloga, njegove karakteristike i zadaci. Svjetski pravilnici za njegovu izradu i njihove karakteristike. ISBD standard za razne vrste bibliotečke građe i njegove karakteristike. Međunarodni standardi za strojno čitljive zapise, posebno UNIMARC zapis i njegova upotreba. Formiranje i redakcija abecednog kataloga. Oblici kataloga u informatiziranoj sredini on-line katalog ili katalog sa direktnom vezom sa računarn. OPAC-on-line Public Access Catalogue.

Uzajamni katalog.

Katalogni bibliografski opis. Katalogna jedinica: oblik, vrsta, dijelovi. Odrednica i elementi opisa, katalogne jedinice. Potpuni katalogni bibliografski i skraćeni zapis. Namjena. Katokožno bibliografski opis prema osnovnim skupinama međunarodnih standarda za razne vrste bibliotečke građe. Pomoćne katalogne jedinice. Pregledne katalogne jedinice.

Omeđene i neomeđene publikacije. Pojam autorstva u utvrđivanju odrednice.

Individualni autor, kolektivni autor. Stvarno i formalne odrednice.

Međunarodni sistem numeracije knjiga ISBN. Svrha, značaj i upotreba.

Bar kod.

Međunarodni sistem numeracije za serijske publikacije ISSN.

ISMN međunarodni standardni broj za muzikalije.

Univerzalna bibliografska kontrola – međunarodna kontrola bibliografskih informacija i njihova razmjena. (UBICM)

Kooperativna katalogizacija – proizvodi i usluge OCLC, COBISS

izrade. Pojam predmetne odrednice i njeno oblikovanje. Sinonimi i homonimi. Redoslijed kataloških listića. Upamti listići. Korištenje kataloga.

Pronalaženje informacije na upit korisnika. Njegova automatizacija.

Tezaurusi (ili pojmovnici). Standardi za njihovu izradu. Jednojezični i višjezični.

Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO), ISO standardi za bibliotekarstvo.

Deskriptorski sistemi bez gramatike. Abecedna predmetna kazala izrađena uz pomoć tezaurusa uvidom u sadržaj dokumenta, sažetak, naslov, te uz pomoć kompjutera (KWIC-KWOC-KWAC indeksi).

Bibliografski časopisi sa sažecima (referativni časopisi) i bilteni u službama dokumentacije. Stručni i abecedno-predmetni raspored jedinica u bibliografijama.

Primjena kompjutera. UNIMARC zapis-blok stručnih oznaka i predmetnih odrednica.

Međunarodne organizacije koje se bave klasifikacijom (FID, IFLA, UNESKO)

Literatura:

1. *Željčić, Enita. Savremeni klasifikacioni sistemi. Sarajevo. Društvo bibliotekara BiH, 1998. (Svečka 2)*
2. *Finković, Ljerkica. UDK. Shema za stručni katalog u narodnim knjižnicama. Zagreb, 1985.*
3. *Univerzalna decimalna klasifikacija. I. izdanje. Centralna tehnička knjižnica, 1991.*
4. *Mikavčić, Mira. Temeljske osnove sustava za predmetno označavanje. Zagreb 1996.*
5. *Univerzal decimal classification. International medium edition. English text, edition 2. (BSI 1000 M : 1993). Part 1, systematic tables, 1993.*
6. *Part 2. Alphabetical subject index, 1993. British Standards Institution, London, 1993.*
7. *Univerzalna decimalna klasifikacija: Priručnik za srednjoškolske knjižnice. Zagreb, NSRF, 1991.*
8. *Univerzalna decimalna klasifikacija: prvo srpskohrvatsko srednje izdanje. Beograd, YUBIN, 1991. - I dio: Sistemske tablice.*

6. BIBLIOGRAFIJA

Savremena definicija pojma bibliografije. Predmet i zadaci. Bibliografija i dokumentacija. Pojam i značenje. Vrste bibliografije po obimu grade i teritoriji koju obuhvata (nacionalna, regionalna, personalna). Prema vrsti grade koju obuhvata (knjiga, periodike članaka, rukopisa).

Prema vremenu koje obuhvata (tekuća, retrospektivna). Prema rasporedu i klasifikaciji grade (autorska, stručna, predmetna, hronološka). Bibliografije sa sažecima. Njihov značaj. Najznačajnije bibliografije ove vrste u svijetu.

Nacionalna bibliografija. Pojam, pojava i svrha. Kriteriji za izradu. Grada koju obuhvata Pojava i razvoj u BiH. Važnije bibliografije sa posebnim osvrtom na bosanskohercegovačke bibliografije.

Retrospektivna bibliografija. Historijski pregled i najvažnije u svijetu.

Specijalne bibliografije. Metod izrade. Najznačajnije bibliografije u BiH. Bibliografski leksikoni, priručnici, indeksi, biografski rječnici, enciklopedije i sl.

Metodi bibliografskog rada. Skupljanje grade (istraživački rad). Deskripcija (opis grade za knjige, serijske publikacije, audiovizuelnu gradju, članke i dr.) Elementi koji ulaze u sastav bibliografske jedinice. Bibliografska napomena i njen značaj (anotacija, apstrakt, recenzija) Srednjanje grade (alfabetsko, hronološko).

Registri – njihova izrada, značaj i korištenje.

Bibliografski opis. Njegov osnovni zadatak. Međunarodni standardi za bibliografski opis pojedinih vrsta grade.

Univerzalna bibliografska kontrola. (UBCM) Pojam i svrha. Uloga nacionalnih biblioteka u nacionalnoj bibliografskoj kontroli. Uloga bibliografije u općoj dostupnosti publikacija. Najvažniji bibliografski centri i njihova djelatnost.

Uloga NUB BiH na izradi tekuće i retrospektivne bibliografije BiH.

Automatizacija bibliografskog rada. Automatizirani bibliografski sistemi: MEDLARS, AGRIS, METADEX, COBRA, OCLC, etc.

Međunarodne organizacije koje se bave bibliografskom djelatnošću (IFLA, UNESKO).

Literatura:

1. *Verona, Eva. Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga. Zagreb, HBD, 1986. Dio 1: Odbrednice i redalice.*
2. *Verona, Eva. Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga. Zagreb, HBD, 1983. Dio 2: Anotacijski opis*
3. *Međunarodni standardi ISBD (M), ISBD (S), ISBD (A), ISBD (CT), ISBD (CM), ISBD (CI), ISBD (NRM), ISBD (PM), ISBD (ER), Zagreb, izdanja HBD.*
4. *Logar, Jurez. Uvod u bibliografiju. Sarajevo, Svjetlost, 1973.*
5. *Milčević, Nada. Rad na tekućoj BiH bibliografiji. U: BIBLIOTEKARSTVO, Sarajevo, god. 30 (1984), str. 69-71.*
6. *Kovačić, Ante. Bibliografija frajevačca Bosne Srebrene, Sarajevo, 1991.*
7. *Kajmaković, Ines et al. Prilog bibliografiji bibliografija BiH. Sarajevo, NUB BiH, 1994.*
8. *Bibliografija monografskih publikacija 1992-1994. Sarajevo, NUB BiH, 1997.*
9. *Bibliografija serijskih publikacija 1992-1996. Sarajevo, NEH BiH, 1997.*
10. *Čeman, Mustafa. Bibliografija bosnjačke književnosti. Zagreb, Sčib, 1994.*
11. *Milčević, Nada et al. Bibliotečki materijal koji se grupno obrađuje. U: BIBLIOTEKARSTVO, Sarajevo, 1986, str. 117-122.*
12. *Milčević, Nada. Tekuća nacionalna bibliografija i BIS u BiH. U: BIBLIOTEKARSTVO: Dodatak, Sarajevo, 1985, str. 18-20.*
13. *ROSNJACA: Časopis Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine: Tematski broj: Bibliografija Bosne i Hercegovine, Sarajevo, NUB BiH, god. 1, br 1 (1996), god. 3, br. 3 (1998)*
14. *Willer, Mirna. UNIMARC u teoriji i praksi. Rijeka, Niklada "Benja" 1996.*
15. *Kovačić, Anto. Kompletano istraživanje bosanskohercegovačke pisane produkcije i izrada retrospektivne bibliografije. U: Bibliotekarstvo, Sarajevo, XXXVII, 1987/1988, str. 47-55.*
16. *ISO standardi za bibliotekarstvo*

7. INFORMACIJSKA SLUŽBA U BIBLIOTEKAMA

Informacijska djelatnost općenito. Definicije pojмова: informacija, informacijska djelatnost.

Karakteristike i razgraničenje informacijske službe u bibliotekama prema drugim službama. Kao npr. sredstva javnog saopćavanja (novine, radio, televizija).

Odnos bibliotekarstva i dokumentacije. Definicija pojмова a dokumenti, dokumentacija. Zadaci dokumentarista.

Pojam naučna informacija. Organizacija naučnih informacija u bibliotekama Bibliografska obrada dokumenata i informacija (analitičko-sintetička) Izvori informacija u pogledu upotrebe (primarni, sekundarni, tercijarni).

Vrste izvora informacija: konvencionalni (knjige, periodika i sl.) i nekonvencionalni (mikroforme, magnetne trake, diskete i sl.).

Korisnici biblioteke: Potencijalni i stvarni.

Korisnici prema tipovima biblioteke.

Usluge narodnih, školskih, univerzitetskih, fakultetskih i specijalnih biblioteka - sličnosti i razlike.

Sadržaj i organizacija informacijske službe. Davanje informacija, pomoć i snalaženje u biblioteci, katalogima i sl. Preporučivanje bibliotekskog materijala korisnicima, tematske i druge izložbe, uspostavljanje i održavanje referentne zbirke, pripreme informatora za rad sa korisnicima, administrativni poslovi.

Referentna zbirka: odabir i nabavka priručnika. Izdavači referentne literature. Referentne publikacije: enciklopedije, leksikoni, rječnici, biografski rječnici, almanasi, adresari, atlas, imenici, bibliografije, katalogi, bibliografski časopisi sa sažecima (referativni), indeksi i ostale vrste priručnika. Novi mediji na kojima se pojavljuju referentna literatura.

Davanje informacija korisnicima. Definicija korisnika. Razgovor bibliotekara sa korisnikom. Vrste zahtjeva korisnika. Traženje odgovora na postavljena pitanja. Relevantnost informacije. Pretraživanje literature. Službe informiranja. Selektivna difuzija informacija, bilteni primova. Retrospektivna pretraživanja.

Baze podataka i njihovo pretraživanje. Bibliografske baze podataka. Proizvođači baza podataka, posrednici, on-lajn informacijske službe. Strane i domaće baze podataka. Specijalizirane baze podataka.

Informacioni sistemi. UNESCO Generalni informacijski program GIP, UNISIST NATIS. Biblioteko informacijski sistemi. Specijalizirani sistemi.

Pohranjivanje informacije. Informacijske zbirke.

Komuniciranje sa drugim bibliotekama i ustanovama. Centralni katalogi. Medubiblioteka pozajmica. Uzajamni katalogi. Abecedni, predmetni, stručni. Komputerizovane bibliotečke mreže.

Znanstveno-istraživački rad u biblioteko-informacijskoj znanosti.

Bibliometrija i druge statističke metode u bibliotekarstvu.

Obrazovanje korisnika. Oblici obrazovanja korisnika s obzirom na vrstu biblioteke.

Redovno i povremeno.

Literatura:

1. Linc, Maurice et al. *Univerzalna dostupnost publikacija*. Zagreb, IIBD, 1989.
2. Aparac-Gazvoda, Tajana. *Teorijske osnove knjižnične znanosti*. Zagreb, 1993, str. 116-120.
3. Rowley, R.E. *Elektronička računala u biblioteci*. Zagreb, 1984.
4. Urquhart, Donald J. *Načela bibliotekarstva*. Rijeka, Izdavački centar Rijeka, 1986.
5. Bačović, Ljiljanka. *Informacijsko slučaj u biblioteci*. U: *BIBLIOTEKARSTVO*, Sarajevo, god. 32 (1986), str. 53-59.
6. Sečić, Doris. *Informacijska služba u knjižnici*. Rijeka, Naklada "Borja", 1995.
7. Mestić, Doris. *Informacijsko referentna funkcija narodnih biblioteka*. U: *Bibliotekarstvo*, Sarajevo, god. 32 (1986), str. 59-69.

8. Redjić, Bosko i Šikić, Željko. *Osnove korištenja personalnih računara*. Sarajevo, IPC, 1994.
9. Grundler, Daniela. *PC - pogled iznutra - 5. izdanje*. Sarajevo, *Computer hit biblioteka*, 1997.
10. Katz, William. *Introduction to Reference work*, 6th ed. New York etc., McGraw Hill, INC., 1992, 2 sv.

8. INFORMATIZACIJA BIBLIOTEČKE DJELATNOSTI

Razvoj kompjutera. Kategorije kompjutera (veliki, mini, PC). Obrazloženje osnovnih pojmova (bit, datoteka, informacija, informacijska baza, slog, poelje). Komunikacijske tehnologije: prenosni mediji (telefonski, telegrafski kanali za umrežavanje, javne mreže, optrema za odašljivanje i prijem informacija (telefon, modem).

Konceptualno organizacijske osnove mreže: centralizirane, distribuirane, lokalne LAN (Local System Interconnection). Drugi oblici komuniciranja: Internet, elektronska pošta, videoteksa, kablovska televizija i dr.

Ciljevi i zadaci informatizacije u bibliotekojoj djelatnosti: nabavka i prijem grade, registracija i identifikacija izvora i zahtjeva za gradom, obrada (kataloško-bibliografska i sadržajna), izrada raznih vrsta kataloga, izrada bibliografija, pozajmica grade, informacijsko referentna funkcija, SDI funkcija, statistička obrada i istraživanje, plansko-analitička funkcija.

Standardizacija - preduslov za uspostavljanje komputerizirane mreže. Standardi u bibliotekarstvu za komunikacijski format na strojno čitljivom mediju (MARC, UNIMARC i sl.).

Razvoj komputeriziranih bibliotekskih mreža u svijetu:

- OCLC (online computer library center), Dublin, Ohio, SAD
- RLN (The research libraries information network), Stanford, Kalifornija, SAD
- WLN (Western library network), Olympia, Washington, SAD
- Mreže biblioteke u Vel. Britaniji: British Library, BLCMP (Birmingham Libraries Cooperative Mechanization project)
- Mreža biblioteke u Njemačkoj, Belgiji, Holandiji (DOBIS-LJBRIS, Hebis)
- Kanadska mreža UTLSAS (University of Toronto Library Automation System)
- Slovenačka mreža COBISS/OPAC u Mariboru.
- CROLIST mreža u Hrvatskoj.
- Informatiizacija u Bosni i Hercegovini - kratak pregled. BISHIH.

Literatura:

1. Biskarić, Kemal. *Uvod u digitalne biblioteke*, Sarajevo, U: *Bibliotekarstvo*, XLII (1997), str. 11 - 19.
2. Miller, Mirna. *UNIMARC u teoriji i praksi*. Rijeka, Naklada "Borja", 1996., 287.
3. *The Virtual Library*, 17th Library System Seminar, Graz, *Universitats bibliotek*, 1993.
4. *FLANET*, CD-ROM, 1998.
5. *A Short Internet guide*, Paris, UNESCO, *Information and Informatics*, 1998.
6. *IFLA UDT CT: Digitalne biblioteke*, Hag, Mart 1998.
7. Grundler, Daniela. *PC - pogled iznutra*, 5. izdanje. Sarajevo, *Computer hit biblioteka*, 1997.

9. ZAŠTITA I ČUVANJE BIBLIOTEČKE GRADE

Uvod u zaštitu bibliotečke grade. Zaštita bibliotečke grade kao dijela kulturne baštine. Odgovarajući zakonski propisi o zaštiti kulturne baštine.

Materijali koji ulaze u sastavu bibliotečke grade (fizički nosioci informacija):

- a) papir (vlaknasta komponenta papira, ljepila, punila, ostali aditivi, nečistoće, tehnologija proizvodnje papira, vrste papira i njihove karakteristike; prirodni procesi razgradnje papira: kemijska i fizička svojstva papira),
- b) koža i pergamen (kemijska i fizikalna svojstva, prirodni procesi razgradnje),
- c) povijesni materijali za pisanje (papirus, palmino lišće, glinene pločice – svojstva, upotreba i osnovne karakteristike),
- d) moderni nosioci informacija (film, magnetska traka, gramofonske ploče, video disk, optički disk-osovne karakteristike, fizička i kemijska svojstva i procesi razgradnje),
- e) tinte, boje, stare tinte i boje, tiskarske boje,
- f) digitalna pohrana informacija
- g) film (strebreno-halogeni film, kolor film i sl.).

Materijali za uvez bibliotečke grade: ljepenka, koža, platno, umjetna koža, ljepila.

Vrste uveza: razvojni uvezi, moderni mašinski uvez.

Proizvodnja knjige: historija i savremeni razvoj tiskarstva, drvorez, bakrorez, litografija.

Preslikavanje (kopiranje) knjiga, značaj preslikavanja: fotografski proces, mikrofilm i sl.

Korištenje i smještaj: mikroklimatski uslovi štampane grade, optimalni uslovi, problemi klimatizacije prostora. Optimalni uslovi za pohranu modernih oblika bibliotečke grade (mikrofilm, AV-grđa, magnetni mediji).

Fizički faktori oštećenja bibliotečke grade i zaštita. Biološki faktori oštećenja bibliotečke grade: bakterije, gljivice, insekti glodari, čovjek. Dezinfekcija i dezinfekcija.

Restauriranje bibliotečke grade. Osnovni principi restauracije. Restauratorski postupci. Kriteriji pri izboru grade za restauraciju.

Uloga mikrografije u zaštiti i trajnosti bibliotečke grade. Osiguranje trajnog dostupa informacija.

Nacionalna i univerzitetska biblioteka BiH i njeni zadaci na čuvanju i zaštiti bibliotečke grade. Zaštita obaveznog primjerka. Zaštita zvučajnih zbirki. Unutrašnji prepisi biblioteka o korištenju i zaštiti bibliotečke grade.

Sigurnost u bibliotekama. Zaštita od požara. Zaštita od poplava i drugih elementarnih nepogoda. Zaštita od ratnih razaranja.

Literatura:

1. *Pravilnik o tehničko-zaštitnim mjerama za čuvanje bibliotečke grade* (»Službene novine TK«, br. 3/01.).
2. *Zbornik radova Prvog savjetovanja o zaštiti bibliotečke grade*, Zagreb, 1989.
3. *Dudić, Vera et al. Osnove zaštite bibliotečke grade*, Zagreb, HBD, 1983.
4. *Leota, Adela. Zaštita grade u bibliotekama*. U: ODSJEK, Sarajeva, 40. br. 18 (1987), str. 22
5. *Choosing to Preserve*, March 29-30, Leipzig, pp 13-16, 38-49, 118-129
6. *Zaštita u maloj biblioteci*, Chicago, London, 1989.
7. *Održavanje knjiga i dokumenata*, London, 1972.
8. *IFLA: Library preservation and conservation*, München: K.G. Saur, 1998.

10. OSNOVNO POZNAVANJE JEDNOG STRANOG JEZIKA

Prema izboru (engleski, njemački, francuski, ruski, italijanski, arapski, turski, španski).
Čitanje i prevodenje teksta iz bibliotečarske struke. Pripremanje sadržaja teksta

PROGRAM STRUČNOG ISPITA ZA ZVANJE VIŠI KNJIŽNICAR

PROGRAM OPĆEG DIJELA

1. OSNOVE DRŽAVNOG I PRAVNOG PORETKA BIH

Ustav Bosne i Hercegovine,
Ustav Federacije BiH,
Ustav Tuzlanskog kantona.

1a. ZAKONSKA REGULATIVA IZ OBLASTI BIBLIOTEČKE DJELATNOSTI

Zakonodavstvo o kulturi sa posebnim osvrtom na Zakon o bibliotečkoj djelatnosti,

Zakon o ustanovama,

Zakonski i drugi propisi o radu,

Podzakonski akti iz bibliotečke djelatnosti.

Literatura:

1. *Ustav Bosne i Hercegovine – Aneks 4. mirovnog sporazuma, Dayton, Ohajjo, USA, 1-21.11.1995. godine.*
2. *Dejtonski sporazum (Brošura Štampana u Tuzli uz pomoć USAID-a)*
3. *Ustav Federacije BiH (Službene novine FBiH, br. 1/94, 1/13/97).*
4. *Ustav Tuzlanskog kantona (Službene novine TPK, broj: 7/97, 1/3/99.) i (Službene novine TK, br. 13/99, 1/10/00).*
5. *Uredba sa zakonskom snagom o ustanovama (Sl. list R BiH, broj: 6/1992)*
6. *Zakon o radu (Službene novine FBiH, br. 43/99, 13/2/00) i (Službene novine Federaciji BiH (Službene novine FBiH, V, broj 13/1998)*
7. *Zakon o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u Federaciji BiH (Službene novine TK, br. 16/00).*
8. *Zakon o kulturi (Službene novine TPK, br. 8/98).*
9. *Zakon o bibliotečkoj djelatnosti (Službene novine TK, br. 6/00).*
10. *Standardi i normativ za bibliotečku djelatnost, Sarajevo, Zavod za kulturu BiH, 1991.*
11. *Pravilnik o osnivanju i početku rada biblioteke (Službene novine TK, br. 3/01).*
12. *Pravilnik o tehničko-zaključnim mjerama za čuvanje bibliotečke građe (Službene novine TK, br. 3/01).*
13. *Pravilnik o stručnim zvanjima, uslovima i načinu sticanja stručnih zvanja u bibliotečkoj djelatnosti (Službene novine TK, br. 3/01).*
14. *Priručnik za polaganje stručnog upravnog ispita, Izdavač Federalno ministarstvo pravde Sarajevo, 1998. godine.*
15. *Priručnik za polaganje stručnog ispita službenika u organima uprave sa SSS, Izdavač Ministarstvo pravosuđa TK, 1999. godina.*
16. *Amendmani na Ustav Tuzlanskog kantona (Sl. novine TK, 14/02).*

PROGRAM POSEBNOG DIJELA

2. ISTORIJA PISMA, KNJIGE I BIBLIOTEKA

Postanak i opći razvoj pisma. Klimasto, fonetska pisma. grčko, latinsko, arapsko, arebica, glagoljica, ćirilica, bosančica.

Knjige i časopisi. Glinene pločice, svitak, kodeks, papirus i pergament. Papir. Rukopisna knjiga. Pojava štampe. Inkunabule.
Pojava časopisa u svijetu. Prvi časopis u Bosni i Hercegovini.
Najstarije štampanje u BiH i dalji razvoj štamparstva.

Najznačajnije izdavačke kuće u Bosni i Hercegovini u 20. stoljeću.

Biblioteke. Biblioteke u starom vijeku (Mezopotamija, Grčka, Rim, Egipat, Bizant)
Biblioteke u srednjem vijeku (samostanske, sveučilišne, crkvene)
Islamske biblioteke sa posebnim osvrtom na Bosnu i Hercegovinu
Pojava nacionalnih biblioteka.

Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine.

Oblavezni primjerak u Bosni i Hercegovini.

Javne biblioteke u Evropi i Americi. Pojava u Bosni i Hercegovini.

Biblioteke u savremenim sistemima.

Literatura:

1. *Pisana riječ u Bosni i Hercegovini od najstarijih vremena od 1918. Sarajevo, IRO "Peselin Mašića", 1985.*
1. *Sipeković, Aleksandar, Povijest knjige, Zagreb, 1985.*
2. *Hadžiosmanović, Lamića, Biblioteke u Bosni i Hercegovini 1878-1918. Sarajevo, 1980.*
4. *Bošović, Ljubinka, Biblioteke i bibliotekarstvo u Bosni i Hercegovini, 1945-1975. Sarajevo, 1977.*
5. *Memija, Ermina, Bosanski vjerski, Sarajevo, El-kalem, 1996.*
6. *ROSNJAC, Casopis Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH/Glavni i odgovorni urednik Ekes Kajundžić, Sarajevo, Nacionalna i univerzitetska biblioteka BiH, god. 2., broj 2 (1977).*

3. BIBLIOTEČKO POSLOVANJE I ORGANIZACIJA BIBLIOTEKE

Bibliotekarstvo i biblioteke općenito, Uloga biblioteke i bibliotekarstva u društvu
Biblioteka-pojam i zadaci. Biblioteke i njene funkcije.

Podjela biblioteke prema važećim zakonskim propisima.

Matične biblioteke i njihove nadležnosti.

Povezivanje biblioteka u sisteme.

Oblaci saradnje između biblioteka.

Nacionalne biblioteke. Funkcije i zadaci.

Nacionalna i univerzitetska biblioteka BiH.

Biblioteke sa dvojnim funkcijama.

Narodne (javne) biblioteke. Zadaci i funkcije.

Uloga ogranaka i pokretnih jedinica biblioteke u mreži.

Školske biblioteke. Njihova uloga u obrazovnom procesu.

Univerzitetske, odnosno fakultetske biblioteke. Uloga u znanstveno-obrazovnom procesu

Specijalne i znanstvene biblioteke. Njihova uloga i značaj.

Biblioteka grada. Formalni kriteriji za razvrstavanje bibliotečke građe.

Vrsta dokumenta s obzirom na sadržaj.

Neke karakteristike periodičnih publikacija.

Sitni tisak.

Ahivski primjerak

Izgradnja fondova. Korisnici i njihove potrebe. Nabava poljrika i njene provedene
Selekcija građe. Osnovna načela s obzirom na vrstu biblioteke i njene specifičnosti.

Postupci nabavke. Padna pomagala (kartoteka deziderata, kartoteka narudžbi, kartoteka primova).

Način nabavke (kupovina, poklon, razmjena, obavezni primjerak).

Legati i njihovo preuzimanje i tretman.

Tekuća evidencija periodičnih publikacija.

Unos podataka u knjige inventara.

Inventarizacija omeđenih publikacija.

Inventarizacija nekrajnje građe i slinog tiska.

Struktura bibliotetskog fonda prema Standardima.

Bibliotечke zbirke prema vrsti građe.

Zavičajna zbirka.

Specijalne zbirke.

Revizija bibliotetskog fonda. Organizacija i način rada.

Katalozi odnosno baze podataka. Vrste kataloga. Opći i specijalni. Njihov značaj i funkcije.

Korisnici i korištenje biblioteka. Način i uslovi korištenja bibliotечke građe.

Medubibliotечka pozajmica. Evidencija konsulka. Priložne kartotke i njihove

funkcije. Značaj reprografске i mikrografске tehnike. Vodenje bibliotечke statistike.

Literatura:

1. *Standardi i normativ za bibliotечke djelatnost.* Sarajevo, Zavod za kulturnu BiH, 1991.
2. *Tadić, Katica. Rad u knjižnici. Opusnja. "Benja", 1994.*
3. *Berberović, Esad. Bibliotечke i rad u njima: Priručnik za rukovodioce narodnih biblioteka.* Sarajevo, Sijetlović, 1983.
4. *Bukarčić, Kemal. Narodne bibliotечke Bosne i Hercegovine (1970-1980).* U: *Bibliotечkarstvo.* Sarajevo, 27 (1981), str. 5-10.
5. *Savjetovanje o zavičajnim zbirkanama u narodnim bibliotечkama.* Sarajevo, 20. novembar, 1987.
6. *Mević, Burda. Osnovni pravci razvoja javnih biblioteka u svijetu - Radanje biblioteka.* U: *Bibliotечkarstvo.* Sarajevo, god. 36 (1991), str. 7-30.
7. *Urquhart, Donald J. Načela bibliotечkarstva. Rijeka, Izdavački centar Rijeka, 1986.*
8. *Willer, Mirna. UNIMARC u teoriji i praksi. Rijeka, Benja, 1986.*
9. *Smjernice za primjenu ISBD-a za opis sastavnica.* Zagreb, 1989.
10. *Obrnogi uopć. Značenje CIP-a i ISBN za izdavaštvo i knjižničarstvo.* Zagreb, 1994.

4. KATALOGIZACIJA I FORMALNI KATALOZI

Pojam kataloga. Značaj i funkcije.

Vrste kataloga prema osnovnoj namjeni, rasporedu kataloških listića, obimu i sadržaju gra

On-lajn katalozi; centralni katalozi za omeđene i serijske publikacije (CKM i CKP).

Novo mogućnosti korištenja kataloga primjenom računarske tehnologije.

Abećadni katalog. Nastajanje i razvoj abecednog kataloga. Funkcije i zadaci. Neophodna

literatura za njihovu izradu.

Katalozi bibliografski opis. Dijelovi publikacije iz koje se biraju odrednice. Elementi opisa kataložne jedinice. Potpuni kataložno-bibliografski opis. Namjena. Skraćeni kataložno-bibliografski opis. Namjena. Izbor odrednice i njena struktura

Jedinstvena odrednica. Kataložno-bibliografski opis prema osnovnim skupinama

međunarodnih standarda za razne vrste bibliotечke građe. Pomoćne kataložne jedinice.

Centralizirana kataložizacija uslovovana primjenom novih tehnoloških

CIP - kataložizacija u publikaciji. Glavne karakteristike.

Kooperativna kataložizacija (OCLC, COBISS).

Literatura:

1. *Vernina, Eva. Priručnik i priručnik za izradu abecednih kataloga.* Zagreb, HRD, 1970-1981; 1986.
2. *Horvat, Aleksandar. Knjižnični katalozi u teoriji i praksi. Rijeka, Benja, 1995.*
3. *Willer, Mirna. UNIMARC u teoriji i praksi. Rijeka, Benja, 1986.*
4. *ISBD (IM) - Međunarodni standardni bibliografski opis omeđenih publikacija.* Zagreb, HRD, 1980.
5. *ISBD (SI) - Međunarodni standardni bibliografski opis periodičnih publikacija.* Zagreb, HRD, 1987.
6. *ISBD (G) - Opći međunarodni standardni bibliografski opis.* Zagreb, HRD, 1979.
7. *ISBD (NBM) - Međunarodni standardni bibliografski opis nekrajnje građe.* Zagreb, HRD, 1981.
8. *Smjernice za primjenu ISBD-a za opis sastavnica.* Zagreb, HRD, 1989.
9. *Obrnogi uopć. Značenje CIP-a i ISBN za izdavaštvo i knjižničarstvo.* Zagreb, HRD, 1994.
10. *Grubičić, Kosta. Enriklapsedfki i tekton bibliotечkarstva. Sarajevo, Zavod za izdavanje udžbenika, 1964.*

5. STVARNI KATALOZI: STRUČNI I PREDMETNI

Stvarni bibliotечki katalozi. Opća obilježja. Elementi i obilježja sadržaja: struka, predmet, stanovište, namjena i oblik. Zadaci i uloga stvarnih bibliotечkih kataloga.

Stručni katalog. Pojam klasifikacije. Klasifikacija nauka. Najznačajnije klasifikacije poznate u svijetu i njihove osnovne karakteristike. Deweyeva decimalna klasifikacija. Univerzalna decimalna klasifikacija (UDK). Osnovna svojstva i karakteristike ovih klasifikacija.

Univerzalna decimalna klasifikacija (UDK) Glavne i pomoćne tablice. Redoslijed skupina. Stručne oznake, redoslijed elemenata u složenoj stručnoj oznaci. Klasificiranje raznih vrsta dokumenata. Primjena UDK za stručni raspored knjiga na policama. Elementi signature. Redoslijed listića u stručnom katalogu. Primjena kompjutera.

Predmetni katalog. Glavne karakteristike. Funkcije i značaj. Osnovna pravila za izradu Cjelina i sasiavni dijelovi. Uпотреba jezika u odrednici. Bibliotечka građa podesna za prikazivanje u predmetnom katalogu. Uređivanje predmetnog kataloga: sinonimi, homonimi, povezivanje srodnih predmeta. Priložna kartoteka odabranih naziva i uvedenih predmetnih odrednica. Poznatiji predmetni katalozi. Potraga za korisnicima. Mogućnosti automatizacije. Tezausni. Njihovo značenje. Stanjari za izradu višeznačnih i jedbojeznanih tezausni.

Automatizacija: UNIMARC i predmetne odrednice

Literatura:

1. *Zulfendi, Emir. Savremeni klasifikacioni sistemi.* Sarajevo, *Društvo bibliotekara BiH.* 1988. (svetka 2).

2. *Plaković, Ljerkica. Univerzalni dečimljeni klasifikacija: shema za stručni katalog u uređenim knjižnicama. Zagreb, 1985.*
3. *Univerzalna decimalna klasifikacija. Ljubljana. Centralna tehnička knjižnica, 1991.*
4. *Mikašević, Mira. Teorijske osnove sustava za predmetno označavanje. Zagreb, 1996.*
5. *BOSNIJACI: Članovi Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine. Članovi i odgovorni urednici Enas Knjižništva. - Sarajevo, NUB BiH, god. 3 broj. 3 (1998).*

6. BIBLIOGRAFIJA

Savremena definicija bibliografije. Predmet i zadaci. Bibliografija i dokumentacija. Vrste bibliografija prema opsegu grude i načinu izlaženja. Metode bibliografskog rada. Metodološki pristup pri izradi općih i specijalnih bibliografija s obzirom na odabir, opis, napomene i druge elemente koji se dodaju opisu bibliografskih jedinica.

Međunarodni standardi za bibliografski opis grude prema obliku. Podjela bibliografije prema formi i sadržaju. Vrste bibliografije.

Prema opsegu grude

Prema načinu izlaženja.

Prema opisu

Prema analitičkoj obradi sadržaja bibliografskih jedinica.

Središnje grude. Prema elementima bibliografskog opisa. Prema sadržaju obrade bibliografskih jedinica. Vrste i strukture kazala u bibliografijama.

Bibliografije sa sažecima. Nacionalna bibliografija. Pojam i svrha izrade. Grada koja se uključuje u nacionalnu bibliografiju. Bibliografski rad u Bosni i Hercegovini. Tekuća BH bibliografija knjiga. Tekuća BH bibliografija serijskih publikacija i članaka. Najvažnije DH bibliografije. Specijalne bibliografije u Bosni i Hercegovini. Bibliografski priručnici: leksikoni, indeksi, biografski priručnici, enciklopedije. Automatska obrada bibliografske grude.

Literatura:

1. *Verona, Eva. Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga. Dio 1: Otkretnice i redalice. - Zagreb, HBD, 1986.*
2. *Kataložni opis, Zagreb, HBD, 1983.*
3. *Logar, Janez. Uvod u bibliografiju. Sarajevo, Svjetlost, 1973.*
3. *Millonović, Nada. Rad na tekućoj bosanskohercegovačkoj bibliografiji.*
4. *Standardi: ISBD(M), ISBD(CM), ISBD(A), ISBD(PAQ). Zagreb, izdanje HBD*
5. *Waller, Mirna. UNIMARC u teoriji i praksi. Rijeka, Banja, 1996.*
6. *BOSNJIACI: Članovi Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine / Glasnik i odgovorni urednik Enas Knjižništva. - Sarajevo, NUB BiH, god. 1, br. 1 (1996); god. 3, br. 3 (1998)*

7. INFORMACIJSKA SLUŽBA U BIBLIOTEKAMA

Informacijska služba. Karakteristike. Konvencionalni izvori informacija (knjige, periodika i dr.). Nekonvencionalni izvori informacija (mikroforme, mikrofilm, magnetne trake i sl.)

Korisnici biblioteke. Svarni, potencijalni. Karakteristike pojedinih vrsta biblioteka kao posrednika između izvora informacija i korisnika. Informacijske usluge prema vrsti biblioteke.

Sličnosti i razlike.

Davanje informacija korisnicima. Metode i sredstva usluživanja. Vrste zahtjeva. Pružanje pomoći u sažetju u biblioteci. Razgovor sa korisnicima i traženje odgovora na postavljeno pitanje. Relevantnost informacije. Selektivna diseminacija informacija. Retrospektivna pruživanja

Prestavazanje baza podataka. Komuniciranje sa drugim bibliotekama. INDIK. centri. Referentne informacije. Centralni katalogi. Medubiblioteka pozajmica.

Obrazovanje korisnika. Oblici obrazovanja korisnika s obzirom na vrstu biblioteke. Izrada erijacionih pomagala (putokazi, voditici i sl.).

Literatura:

1. *Nović, Dora. Informacijska služba u knjižnici. Opuzica, Banja, 1993.*
2. *Novković, Ljubinka. Informacijska služba u biblioteci. U: BIBLIOTEKARSTVO, Sarajevo, god. 32(1986), str. 53-59.*
3. *Roskly, R.E. Elektroničko računanje u biblioteci. Zagreb, HBD, 1984.*
4. *Line, M. et al. Univerzalna dostupnost publikacija (UAP). Zagreb, HBD, 1989.*

8. INFORMATIZACIJA BIBLIOTEČKE DJELATNOSTI

Pojam, sadržaj i organizacija informatizacije. Komputeri: razvoj i kategorije.

Obrazloženje termina: podatak, slog, datoteka, baze podataka. Ciljevi i zadaci informatizacije osnovnih procesa rada: prijem i nabavka grude, medubiblioteka pozajmica, bibliografska obrada dokumenata i sl.

Komunikacijska tehnologija: prenosni mediji. Izgradnja bibliotekskih mreža (centralizovane i lokalne). Standardizacija: preduslov za uspostavljanje kompjuterizovanih mreža. Standardi i komunikacijski zapisi na strojno čitljivom mediju (MARC, UNIMARC i dr.). Izgradnja biblioteko informacionog sistema u Bosni i Hercegovini (BIS BH).

Stanje informatizacije u Bosni i Hercegovini. Specijalizirani sistemi.

Literatura:

1. *Roskly, J.E. Elektroničko računanje u biblioteci. Zagreb, HBD, 1984.*
2. *Čović, Jugoslavenski savjetovanje o primjeni računara u bibliotekama. Sarajevo, NUB BiH, 1986.*
3. *Waller, Mirna. UNIMARC u teoriji i praksi. Rijeka, "Benja", 1996.*

9. ZAŠTITA I ČUVANJE BIBLIOTEČKE GRADE

Zaštita bibliotečke grude općenito. Zaštita bibliotečke grude kao dijela ukupne kulturne baštine. Zaštita od požara. Zaštita od poplava i ostalih elementarnih nepogoda. Zaštita od ratnih razaranja.

Materijali koji ulaze u sastav bibliotečke grude (fizički nosioci informacija):

- a) papir (svojstva, trajnost, prirodni procesi razgradnje)
- b) koža i pergament (kemijska i fizička svojstva, prirodni procesi razgradnje)
- c) moderni nosioci informacija (film, magnetna traka, videodisk, optički disk)
- e) tinte i boje
- f) digitalna pohrana informacija

Uvez bibliotečke grude: materijali za uvez. Korištenje i smještaj. Mikroklimatski uslovi smještanja knjiga i ostale grude.

Oštećenja bibliotečke grude. Fizički i kemijski faktori. Restauriranje bibliotečke grude. Uloga mikrofotografije u zaštiti i traženju.

Nacionalna i univerzitetska biblioteka BiH i njeni zadaci u zaštiti i čuvanju bibliotečke grude

Zavičajne zbirke u narodnim bibliotekama. Novce tehnologije u zaštiti bibliotečke građe.
Unutrašnji propisi o zaštiti bibliotečke građe.

Literatura:

1. *Dadić, Vera et al. Osnovne zaštite bibliotečke građe. Zagreb, HBD, 1983.*
2. *Zbornik radova Prvog saopštenja o zaštiti bibliotečke građe. Zagreb, 1989.*
3. *Leota, Aleda. Zaštita građe u bibliotekama. U: Sarajevo, ODJER, god.40, br. 18 (1987) str. 22.*

PROGRAM STRUČNOG ISPITA ZA ZVANJE KNJIŽNICAR

PROGRAM OPĆEG DIJELA

1. OSNOVE DRŽAVNOG I PRAVNOG PORETKA BOSNE I HERCEGOVINE

Ustav Bosne i Hercegovine,
Ustav Federacije BiH,
Ustav Tuzlanskog kantona.

1a. ZAKONSKA REGULATIVA IZ OBLASTI BIBLIOTEČKE DJELATNOSTI

Zakonedavstvo o kulturi sa posebnim osvrtom na Zakon o bibliotečkoj djelatnosti,

Zakon o ustanovama,

Zakonski i drugi propisi o radu,

Podzakonski akti iz bibliotečke djelatnosti.

Literatura:

1. *Ustav Bosne i Hercegovine - Aneks 4. mirovnog sporazuma. Dayton, Ohajo, USA, 1-21.11.1995. godine.*
2. *Dijeloni sporazuma (brošura štampana u Tuzli uz pomoć USAID-a)*
3. *Ustav Federacije BiH (Službene novine FBiH), br. 194, 1 (1997).*
4. *Ustav Tuzlanskog kantona (Službene novine TK), broj: 787, 1 (399) i (Službene novine TK, broj: 1399, 1 (10/00)).*
5. *Uredba sa zakonskom snagom o ustanovama ("Sl. list R BiH", broj: 6/1992).*
6. *Zakon o radu (Službene novine, FBiH), br. 4399, 1 (2/00) i (Službene novine TK, br. 16/00).*
7. *Zakon o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u Federaciji BiH (Službene novine FBiH", V, broj 13/1998).*
8. *Zakon o kulturi (Službene novine TK), br. 6/00).*
9. *Zakon o bibliotečkoj djelatnosti (Službene novine TK, br. 6/00).*
10. *Standardi i normativi za bibliotečku djelatnost, Sarajevo, Zavod za kulturu BiH, 1991.*
11. *Pravilnik o osnivanju i početku rada biblioteke (Službene novine TK, br. 3/01).*
12. *Pravilnik o tehničko-značajnim njezama za čuvanje bibliotečke građe (Službene novine TK, br. 3/01).*
13. *Pravilnik o stručnim zvanjima, astovima i načinu sticanja stručnih zvanja u bibliotečkoj djelatnosti (Službene novine TK, br. 3/01).*
14. *Priručnik za polaganje stručnog upravnog ispita, izdavač Federalno ministarstvo pravde, Sarajevo, 1994. godine.*
15. *Priručnik za polaganje stručnog ispita službenika u organima uprave sa SSS, izdavač Ministarstva pravosuđa TK, 1999. godine.*
16. *Amendmani na Ustav Tuzlanskog kantona ("Sl. novine TK", 14/02).*

PROGRAM POSEBNOG DIJELA

2. ISTORIJA PISMA, KNJIGE I BIBLIOTEKA

Opći razvoj pisma, Slavonska pisma (glagoljica, ćirilica), Arapsko pismo, Bosna i Hercegovina:

Pojava prve štampane knjige u Bosni i Hercegovini. Pojava prvog časopisa u Bosni i Hercegovini, najznačajnije biblioteke u Bosni i Hercegovini. Najznačajnije biblioteke u Bosni i Hercegovini.

Najznačajnije biblioteke u svijetu.

NJBBiH - Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine. Njena uloga i značaj Obavezni primjerak u Bosni i Hercegovini.

Literatura:

1. *Pisana riječ u Bosni i Hercegovini od najstarijih vremena do 1918. Sarajevo, IRO "Veselin Masleša", 1962.*
2. *Hronski, Vjekoslav. Ogladi se povijesti Bosanskohercegovačke knjige, Sarajevo, Društvo bibliotekara BiH, 1982. (Sveška 1)*
3. *Štamparić, Aleksandar. Povijest knjige, Zagreb, 1985.*
4. *ROSNJACA: Časopis Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine / glavni i odgovorni urednik Enes Kaplić, Sarajevo, NUB BiH, god. 2, br. 2 (1997).*

3. BIBLIOTEČKO POSLOVANJE I ORGANIZACIJA BIBLIOTEKA

Bibliotekarstvo i biblioteke općenito. Uloga biblioteka u društvu. Vrste biblioteka, maštine biblioteke. Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine.

Bibliotečka građa. Razvrstavanje bibliotečke građe. Vrste publikacije (konvencionalne i nekonvencionalne). Periodične publikacije. Sini tisak.

Izgradnja fondova. Oblici nabavke (kupovina, razmjena, paklon, obavezni primjerak). Signiranje građe prema vrsti (knjige, periodika, rukopisi, grafike, geografske karte i sl.).

Inventarizacija prema vrsti građe. Formiranje zbirki. Zavičajna zbirka. Revizija bibliotečkog fonda.

Organizacija fondova. Načini smještaja građe (mehanički, grupni, stručni) Slobodan pristup građi. Priprema građe za uvez.

Tehnika izdavanja. Korištenje građe posebne vrste (tračeti, rukopisi i dr.) Pektetne biblioteke i bibliobusna služba. Izrada fotokopija.

Bibliotečke prostorije i oprema. Rad u čitaonicama. Evidencija o korištenju građe i opreme (mikročitača, video kasete i sl.).

Profesionalna udruženja bibliotekara.

Literatura:

1. *Standardi i normativi za bibliotečku djelatnost u BiH, Sarajevo, Zavod za kulturu BiH, 1991.*
2. *Tadić, Katica. Rad u knjižnici, Opuzla, Benja, 1994.*
3. *Saopštenja o zavičajnim zbirkama u narodnim bibliotekama, Sarajevo, NUB BiH, 1987.*

4. KATALOGIZACIJA I FORMALNI KATALOZI

Pojam kataloga. Vrste bibliotečkih kataloga. Savremeni oblici kataloga.

Alfabetni katalog. Zadaci alfabednog kataloga. Glavne karakteristike Izdati kataloga.

Kataložno-bibliografski opis: Određnica (vrsta i oblik). Skupine podataka koje čine bibliografski opis.

CIP - Katalogizacija u publikaciji

ISBN broj-njezgov značaj za periodične publikacije.

Sistem redanja listića u abecednom katalogu.

Primjena računara u izradi abecednog kataloga.

Literatura:

1. *Varona, Eva. Pravilnik i priručnik za izradu abecednih kataloga. Zagreb, IIBD, Dio 1: Određnica i redanje, 1986.*
2. *Kanižanić opisi, 1983.*
3. *Priručnik za skraćeni kataloški tip. Zagreb, Hrvatska bibliotekarska društva, 1988.*
4. *Willer, Mirna. UNIMARC u teoriji i praksi. Rijeka, "Penje", 1996.*

5. STVARNI KATALOZI; STRUČNI I PREDMETNI

Stvarni bibliotekski katalozi. Razvrstavanje bibliotekske građe prema sadržaju. Najznačajnije klasifikacije i njihove osnovne karakteristike.

Stručni katalog. Značaj i svrha. Ulaganje listića.

Univerzalna decimalna klasifikacija (UDK). Glavne njene karakteristike. Korištenje međaša i uputnica. Primjena za striženi raspored knjiga na policama (elementi signature).

Predmetni katalog. Značaj i svrha izrade. Osnovna pravila njegove izrade. Predmetna određnica. Redoslijed listića u katalogu. Primjena u bibliotekama Bosne i Hercegovine.

Literatura:

1. *Židveć, Enik. Savremeni klasifikacioni sistemi. Sarajevo, Društvo bibliotekara BiH, 1988. (Sveska 2)*
2. *Univerzalna decimalna klasifikacija. Ljubljana, Centralna tehnička knjižnica, 1991.*

6. BIBLIOGRAFIJA

Definicija pojma bibliografije. Predmet i zadaci bibliografije. Skupljanje i izbor bibliografske građe. Elementi bibliografskog opisa prema vrsti građe. Sredivanje bibliografske građe. Izrada registara.

Nacionalna bibliografija. Pojava i razvoj. Kratak pregled razvoja bibliografskog rada u BiH do 1945. Tekuća bosanskohercegovačka bibliografija, knjiga, serijskih publikacija i članaka. Ostale važnije bosanskohercegovačke bibliografije. Specijalne bibliografije. Bibliografski primjerci.

Automatizacija bibliografskog rada

Literatura:

1. *Luger, Jeno. Uvod u bibliografiju. Sarajevo, Svjetlost, 1973.*
2. *Varona, Eva. Priručnik i priručnik za izradu abecednih kataloga. Zagreb, IIBD, Dio 1: Određnica i redanje, 1986.*
3. *UDK/UDK/AC/AC: Četvrti Nacionalni i univerzitetski biblioteke Bosne i Hercegovine / glavni odgovorni urednik Enes Kujundžić - Sarajevo, NUB BiH, god. 1, br. 1 (1996): 3, br. 3 (1998)*
4. *U: Bibliotekari: časopis Društva bibliotekara BiH. Sarajevo, DBBiH, prilozi iz bibliografije*

3. Bibliografija. U: Enciklopedija Leksikografskog Zastava, Zagreb

7. INFORMACIJSKA SLUŽBA U BIBLIOTECI

Pojam, sadržaj i organizacija informacijske službe. Uloga biblioteke u prijenosu informacija. Uloga bibliotečkih radnika u pružanju informacija.

Korisnici. Pružanje pomoći u snalaženju u biblioteci. Upućivanje korisnika u izvore i sredstva za dobijanje informacija

Referencna zbirka, organizacija i njeno održavanje.

Administrativni poslovi informacijske službe. Vodenje evidencija, Statistika i dr. Komuniciranje sa drugim bibliotekama, priprema materijala za među-bibliotečku pozajmicu. Svojstva savremenih računara i unos podataka. pojam bibliotečko informacijskog sistema (BIS) i bibliotečke mreže.

Literatura:

1. *Urpišari, Donald J. Načela bibliotekarstva. Rijeka, Izvanski centar Rijeka, 1986.*
2. *Roseley, Jennifer E. Elektroničko računanje u biblioteci. Zagreb, IIBD, 1984.*
3. *Mesić, Darda. Informacijske potrebe građana i uloga narodne knjižnice. Dvanajsta skupština Zvece društvo bibliotekarskih delaticev Jugoslavije. Beđ, 1988. str. 231-243.*

8. INFORMATIZACIJA BIBLIOTEČKE DJELATNOSTI

Pojava novih tehnologija u bibliotekama.

Primjena kompjutera u automatizaciji procesa rada u biblioteci.

Stanje informatizacije u Bosni i Hercegovini

Komunikacijski format zapisa (MARC. UNIMARS).

Obrazložene termine: postatak, slog, datoteka, baza podataka.

Literatura:

1. *Roseley, Jennifer E. Elektroničko računanje u biblioteci. Zagreb, IIBD, 1981.*
2. *Willer, Mirna. UNIMARC u teoriji i praksi. Rijeka, Bašta 1996.*
3. *Četvrti jugoslavenski susretovanje o primjeni računara u bibliotekama. Sarajevo, NUB BiH, 1988.*

9. ZAŠTITA I ČUVANJE BIBLIOTEČKE GRAĐE

Materijali koji ulaze u sastav bibliotečke građe. Osobine materijala koji utiču na trajnost bibliotečke građe. Papirus, pergament i papir. Osobine. Savremena proizvodnja papira.

Materijalna osnova bibliotečke građe: papir i ostali materijali kao nosioci informacija, inče, boje stare tiskarske boje; film, digitalna pohrana informacija, audiovizuelna građa. Uvez bibliotečke građe. Materijal za uvez. Vrste uveza

Kopiranje bibliotečke građe i njegov značaj za bibliotečko poslovanje. Pravila za kopiranje bibliotečke građe.

Korištenje i smještaj listane građe. Mikroklimatski uslovi. Optimalni uslovi za smještaj rukopisa i starih knjiga. Optimalni uslovi za smještaj modernih oblika bibliotečke građe

Sigurnost u bibliotekama. Zaštita u slučaju nepogoda. Postupci sušenja i čišćenja bibliotечке граде.

Literatura:

1. *Pravilnik o tehničko-zaštitnim mjerama za čuvanje bibliotечке граде* (Službene novine TK, br. 3/01).
2. *Dadić, Vera et al. Osnove zaštite bibliotечке граде*. Zagreb, IIRP, 1983.

Broj: 1011-24-9127/09
Tuzla, 25.06.09

MINISTARICA
[Signature]
 Prof. Mehmeta Žigic

